REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Številka: 0700-6/2022/6
Datum: 25. 3. 2022

Zadeva: PREDLOG ZA NEUVEDBO POSTOPKA PO URADNI DOLŽNOSTI (34. člen ZVarD)

Opis bistvenih elementov prejete zadeve: Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je dne 27. 1. 2022 prejel e-sporočilo t.i. tretje osebe,[1] ki Zagovornika seznanja z okoliščinami domnevne diskriminacije ter ga zaproša za oceno, ali je prišlo do diskriminacije tujih študentov glede njihovega dostopa do predavanj v živo na določeni fakulteti.

Iz e-sporočila izhaja, da je v začetku leta 2022 vodstvo fakultete profesorjem in študentom poslalo navodila, v skladu s katerimi so tuji študentje napoteni na spremljanje predavanj na daljavo, domači študentje pa so lahko predavanjem sledili v živo v predavalnicah. Po navedbah iz e-sporočila je iz navodil razvidno, da vodstvo smatra, da udeležba tujih študentov, za katere se domneva, da so se po praznikih vrnili iz matičnih držav, predstavlja v predavalnicah tveganje prenosa okužb, zato so jih pozvali, da "preventivno" ne hodijo na predavanja v predavalnice, profesorje pa obvestili, naj jim zagotovijo dostop do hibridne oblike predavanj. V e-sporočilu je navedeno, da pri tem ni upoštevana možnost, da so tudi domači študentje med prazniki potovali v druge države ali da so tuji študentje praznike preživeli v Sloveniji, hkrati pa je najbolj pomembno dejstvo, da so vsi - tuji in domači študentje - če so sploh potovali, po vrnitvi v Slovenijo vstopili na podlagi veljavnih dokumentov in brez napotitve v karanteno ali izolacijo in ni pravnih podlag, da bi se jim oviral dostop do katere koli storitve ali institucije.

Pozneje v januarju so zaradi okvare na sistemu za ogrevanje vsi študentje in profesorji napoteni na izvedbo predavanj na daljavo.

Po navedbah iz e-sporočila, naj bi tuje študente takšna obravnava prizadela.

E-sporočilu je priloženo: obvestilo referata z dne 9. 1. 2022, e-sporočilo dekanata z dne 18. 1. 2022, e-sporočilo dekanata z dne 7. 1. 2022.

Vsebina obvestila referata z dne 9. 1. 2022:

“Spoštovani študentke in študenti,

zaradi slabšanja epidemioloških razmer v zvezi z okužbami s Covid-19 in hitrejšega prenosa okužb zaradi novih različic virusa, vas prosimo, da v kolikor se ta vikend vračate s počitnic v matičnih državah, preventivno ne hodite na fakulteto v tem tednu.

Predavatelji so obveščeni in predavanja bodo izvedena v hibridni obliki.

[1] Oseba, ki sama ni diskriminirana, ampak o obstoju diskriminacije seznani Zagovornika

Skrbite za svoje zdravje in zdravje bližnjih. Tudi cepljenim in prebolevnikom svetujemo preventivno samotestiranje. V kolikor opazite znake okužbe z virusom SARS-CoV-2, ostanite doma in se posvetuje s svojim osebnim zdravnikom.

Hvala za sodelovanje!"

*

Zagovornik je na fakulteto naslovil poizvedbo z namenom pridobitve dodatnih pojasnil, z namenom, da se bo na podlagi le-teh odločil, ali bo pričel s postopkom obravnave po uradni dolžnosti.

Fakulteta se je na poizvedbo odzvala z dopisom, z dne 16. 2. 2022 ter podala razlago in svoj pogled na zadevo.

Pojasnila je, da je osnovno vodilo vseh sklepov povezanih z ukrepi proti širjenju bolezni COVID-19 zagotavljanje čimbolj kakovostnega študija ob čim večji varnosti. Pristopi so se v zadnjih dveh letih spreminjali, a prav v vseh sklepih je vodstvo pozivalo »vse študente in zaposlene k preprečevanju diskriminacije in spoštovanju soljudi«. Zato je tudi širše vodstvo univerze vseskozi zagovarjalo načelo enakega pristopa za vse in so se iste oblike študijskih obveznosti izvajale ali v živo ali na daljavo, ne pa hibridno. Hibridne izvedbe skoraj niso uporabljali, izjema so bile izvedbe nekaterih študijskih vsebin za študente v karanteni oziroma izolaciji.

Ob novem letu se je v slovenskem prostoru razširil strah pred različico omikron, ki je botroval tudi temu, da so se na eni fakulteti želeli dodatno zaščiti. Zato je referat tuje študente prosil, da se v prvem tednu po prihodu iz tujine predavanj ne udeležijo v živo, temveč na daljavo. Navedena prošnja ni bila predpisana v splošnih navodilih univerze za preprečevanje širjenja Covid-19, ima pa fakulteta oz. dekan/dekanja tudi pristojnost (in dolžnost) sprejemati dodatne ukrepe v smeri preprečevanja širjenja okužbe s Covid-19.

Predavanja na fakulteti so se po novem letu začela v živo z vsemi sprejetimi omejitvami na ravni države. Kljub rednemu preverjanju pogoja PCT je prišlo do več visoko rizičnih stikov med predavanji v prvem tednu, pri tem, da je veliko študentov tudi manjkalo zaradi odrejenih karanten oziroma okužb. Predavatelji so poročali tudi o tem, da so se tuji študenti v večjem številu opravičili predavanj v prvem tednu (3. 7. 1. 2022), saj so ostali v matičnih državah. Ravno zaradi takih obvestil je vodstvo fakultete prejelo več zaskrbljenih odzivov predavateljev, pa tudi študentov, saj jih je skrbelo, da bo ponovni val okužb nastopil, ko se bodo vsi študenti vrnili na fakulteto.

Ko je prišlo v predavalnicah do povečanja primerov okužb (kljub ukrepom), je bila sprejeta odločitev, da se študente, ki še niso bili fizično prisotni na predavanjih, zaprosi, da študijski proces spremljajo na daljavo. Na nivoju univerze so sprejeta navodila za preprečevanje širjena Covid-19 usklajena z vsakokratnimi priporočili NIJZ in dogovori znotraj visokošolskega prostora, ima pa tudi fakulteta oziroma Dekan/dekanja pooblastilo (in dolžnost) sprejemati dodatne operativne ukrepe v smeri preprečevanja širjenja okužb s Covid-19.

V tem času je bil zaključen že prvi teden predavanj in ocenili so, da ni smiselno pošiljati obvestila vsem študentom, ampak opozoriti le najbolj verjetne »zamudnike«. Pri tem so se zavedali, da niso zajeli vseh študentov, ki so bili takrat v tujini, in prav tako je veliko tujih državljanov praznike preživelo v Sloveniji in hodilo na predavanja že prvi teden. Odločitev je bila sprejeta zelo na hitro in z najboljšimi nameni, da dodatno zaščitijo študente in zaposlene, poslana je bila v nedeljo, 9. 1. 2022.

V sporočilu tujim študentom so prosili, da v kolikor se vračajo s počitnic v matičnih državah, preventivno ne hodijo na fakulteto, saj lahko predavanja spremljajo v hibridni izvedbi. Sporočilo je bilo mišljeno kot dodatno opozorilo, da naj bodo pozorni na svoje in tuje zdravje. Odločitev

so prepustili njim, omogočili so jim spremljanje v hibridni izvedbi, če so bili v dvomih glede prihoda na fakulteto. S tem so želeli zagotoviti, da nemoteno spremljajo študijski proces in da ničesar ne zamudijo v zadnjih tednih pred izpiti.

Poudarijo, da nikjer in nikogar niso preverjali, ko je vstopal na fakulteto, razen za pogoj PCT. Nikogar niso na vratih vprašali, ali se je vračal iz tujine in vsi so lahko prosto hodili na predavanja. Odločitev je bila prepuščena njim.

Žal jim je, da so študenti razumeli sporočilo kot diskriminatorno, saj je bilo poslano z dobrimi nameni in vsekakor ni bil njihov namen kogarkoli slabše obravnavati. Tuji študenti so pomemben del njihove fakultete in univerze in se tvorno vključujejo v delovanje v organih fakultete (Študentski svet, komisije), v projekte, tutorstvo, vključujejo jih v študentsko delo idr. Za njih na fakulteti izvajajo predmet Slovenski jezik kot drugi/tuji jezik na ravneh Al, A2 in BI v obsegu 60 ur in 6 ECTS kreditnih točk, ki ga brezplačno lahko obiskujejo vsi študenti iz tujine. V letu 2021 so izvedli tudi brezplačne pripravljalne tečajev za (bodoče) študente SpeakUP Slovene (spletni 20-urni dvotedenski tečaj slovenščine), ki so bili organizirani v juliju, avgustu in septembru. Kot majhna fakulteta imajo s študenti pristen stik in vodstvo je vedno na razpolago tudi za individualne pogovore in vprašanja vseh študentov.

Pojasnijo, da bodo v prihodnje še bolj pozorni na vsebino sporočil in na enako obravnavanje vseh študentov. Sporni ukrep je veljal le deset dni, do konca zimskega semestra, in ne velja več. Zagotavljajo, da do tovrstnih sporočil ne bo več prihajalo, saj jim je v interesu, da delujejo kot enakopravna in enotna skupnost študentov in zaposlenih.

*

Skladno s prvim odstavkom 34. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) Zagovornik lahko začne obravnavo diskriminacije po uradni dolžnosti, če je o obstoju diskriminacije seznanjen na podlagi anonimnega predloga, predloga tretje osebe ali na drug način.

Razlogi za uvedbo postopka po uradni dolžnosti: /

Razlogi proti uvedbi postopka po uradni dolžnosti:

Zagovornikove naloge in pooblastila ureja 21. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD), ki določa, da je Zagovornik, med drugim, pristojen za obravnavo primerov domnevne diskriminacije ter nudenje neodvisne pomoči in svetovanja diskrimininiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic v zvezi z varstvom pred diskriminacijo. Kadar je Zagovornik o obstoju diskriminacije seznanjen na podlagi anonimnega predloga, predloga tretje osebe ali na drug način, kot v konkretnem primeru, lahko začne obravnavo diskriminacije po uradni dolžnosti.

Pri diskriminaciji mora biti specifična osebna okoliščina pomemben razlog za slabšo obravnavo. Gre za prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Mednje, skladno s 1. členom ZVarD, štejejo spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina.

Zagovornik pri tujih študentih kot osebno okoliščino prepoznava državljanstvo - pri čemer so tuji študentje vsi, ki nimajo državljanstva Republike Slovenije.

Zagovornik kot relevantno upošteva situacijo, ki je bila v Republiki Sloveniji ob koncu leta 2021, ko se je intenzivneje začela pojavljati različica omikron, za katero je značilno, da je bila še bolj

kužna od prejšnjih različic virusa. Relevantno je tudi, da je, kot je pojasnila fakulteta, kljub rednemu preverjanju pogoja PCT prišlo do več visoko rizičnih stikov med predavanji v prvem tednu, pri tem, da je veliko študentov tudi manjkalo zaradi odrejenih karanten oziroma okužb. Upoštevati gre tudi navedbo, da ima tudi fakulteta oziroma dekan/dekanja pooblastilo (in dolžnost) sprejemati dodatne operativne ukrepe v smeri preprečevanja širjenja okužb s Covid-19. Vse to so bile okoliščine, v katerih je fakulteta sprejela odločitev, da tujim študentom pošlje obravnavano obvestilo. Kot je pojasnila, je bilo sporočilo sprejeto zelo na hitro in z najboljšimi nameni, da dodatno zaščitijo študente in zaposlene. Obvestilo je bilo poslano po zaključku prvega tedna predavanj, po katerem so zaradi povečanja števila okužb ocenili, da ni smiselno pošiljati obvestila vsem študentom, ampak opozoriti le najbolj verjetne »zamudnike«, ki se prvi teden predavanj niso udeležili v živo. Pri tem so se zavedali, da niso zajeli vseh študentov, ki so bili takrat v tujini, in prav tako je veliko tujih državljanov praznike preživelo v Sloveniji in hodilo na predavanja že prvi teden. Pojasnili so, da do tovrstnih sporočil ne bo več prihajalo, saj jim je v interesu, da delujejo kot enakopravna in enotna skupnost študentov in zaposlenih. Sporni ukrep je veljal deset dni, do konca zimskega semestra, in ne velja več. Bil je oblikovan kot prošnja oziroma priporočilo, pri čemer so pojasnili, da nikogar niso preverjali, ko je vstopal na fakulteto, razen za pogoj PCT. Nikogar niso na vratih vprašali, ali se je vračal iz tujine in vsi so lahko prosto hodili na predavanja. Odločitev je bila prepuščena študentom.

S tem ko fakulteta z obvestilom z dne 9. 1. 2022 ni zajela vseh študentov, ki so bili takrat v tujini, ampak so obvestilo oblikovali na način, da so naslovili zgolj tuje študente (»*v kolikor se ta vikend vračate s počitnic v matičnih državah")*, so dejansko tuje študente postavili v slabši položaj kot domače, ne glede na to, da je bilo obvestilo oblikovano kot prošnja in da so študentom prepustili odločitev ali bodo prošnjo spoštovali in tega niso preverjali v praksi. Nobenega pravnega ali dejanskega razloga namreč ni bilo, da bi tuji študentje, ki so se vračali z matičnih držav, bili bolj verjetni prenašalci virusa omikron, kot domači študentje, ki so na primer prav tako silvestrovali ali dopustovali v drugih državah oziroma zunaj ozemlja Republike Slovenije.

Ocenjujem, da je dejansko stanje razjasnjeno ter da so bili tuji študentje obravnavani neenako kot domači študentje. Za obstoj diskriminacije ni relevantno, ali je imel kršitelj pri izvajanju ravnanja, ki se presoja, diskriminatorni namen. Njegovo ravnanje je lahko celo povsem dobronamerno, a diskriminatorne posledice vendarle lahko nastanejo.

Ker pa je ukrep veljal kratek čas in ne velja več in ker se fakulteta že sama zaveda neprimernosti obvestila in zagotavlja, da do tovrstnih sporočil ne bo več prihajalo, ocenjujem, da postopek ugotavljanja diskriminacije v tej zadevi ni smotrn. Predlagam, da se fakulteti izda priporočilo, v katerem jo Zagovornik seznani z relevantnimi določbami ZVarD ter priporoči upoštevanje le-teh pri nadaljnji komunikaciji s študenti.

Predlagateljica:
Sergeja Oštir
Samostojna svetovalna Zagovornika

Izpolni predstojnik Zagovornika:

Postopek se: - ~~Uvede~~ **- Ne uvede**

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:
– zbirka dok. gradiva.